

KÖZÚTI KÖZLEKEDÉS - BUSZVEZETŐK

- A munkaidő megszervezésének szempontjairól szóló 2003/88/EK irányelv a különböző típusú pihenőidőkre, valamint az éjszakai munkavégzés szabályozására vonatkozóan fogalmaz meg minimális követelményeket. Ezen irányelvektől csak bizonyos speciális területen dolgozó munkavállalók esetében térhetnek el.
- A 2017-es központi költségvetés előirányzatai:
  - Budapest Fővárosi Önkormányzat kötelezően ellátandó helyi közösségi közlekedési feladat támogatására 15 milliárd forint támogatás,
  - a települési önkormányzatok helyi közösségi közlekedésének támogatására 2,05 milliárd forint-támogatás, amelyet az önkormányzatok pályázat útján nyerhetnek el.

Fogalmak:

- A közösségi közlekedés alatt a menetrend szerint végzett, közforgalmú személyszállítás értendő.
- A közlekedés teljesítményét utaskilométerben fejezik ki. Egy utaskilométer egy utas egy kilométerre való elszállítását jelenti.

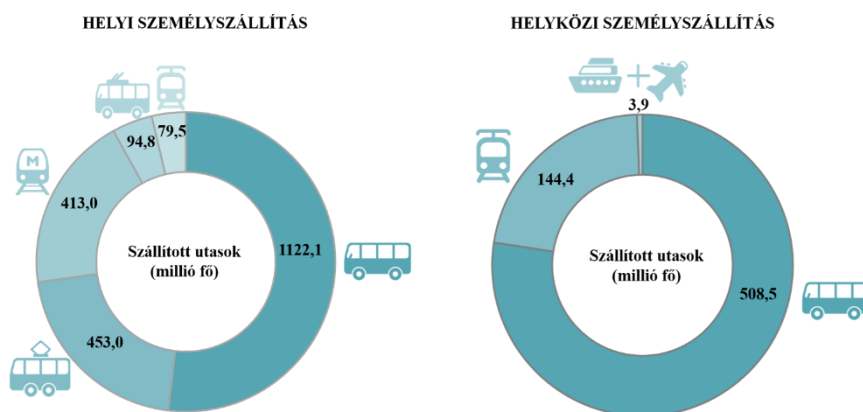
A Kormány [T/13484](#) számon nyújtotta be a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény módosítását célzó törvényjavaslatát. A módosítás célja, hogy a 2003/88/EK irányelv 17. cikkében rögzített eltérési szabályokat érvényesítse a menetrend szerinti városi autóbuszos személyszállításra. Az Infojegyzet a közösségi autóbuszos közlekedés magyarországi jellemzőit tekinti át.

Belföldi autóbuszos személyszállítás

Magyarországon a különböző közlekedési módok közül meghatározó az autóbuszal történő személyszállítás. Az [Eurostat 2014](#)-es adatai alapján a személyautót követően (amelynek részaránya Magyarországon: 67,5%, az EU 28-akban: 83,4%) a teljes belföldi személyszállítást tekintve ez a közlekedési mód szerepel a második helyen (részaránya hazánkban: 22,6%, EU-28: 9,1%). Magyarországon a szállított utasok száma alapján az autóbuszos közlekedés 2015-ben a helyi személyszállítás 52, a helyközi személyszállításnak pedig 77 százalékát adta (KSH, [2016](#)). Az autóbuszos közlekedés dominanciáját mutatja az is, hogy jelenleg a 3155 településből 3145 település kapcsolódik a helyközi autóbuszos közlekedési hálózathoz, illetve 97 településen van helyi buszjárat (KSH, [2016a](#)).

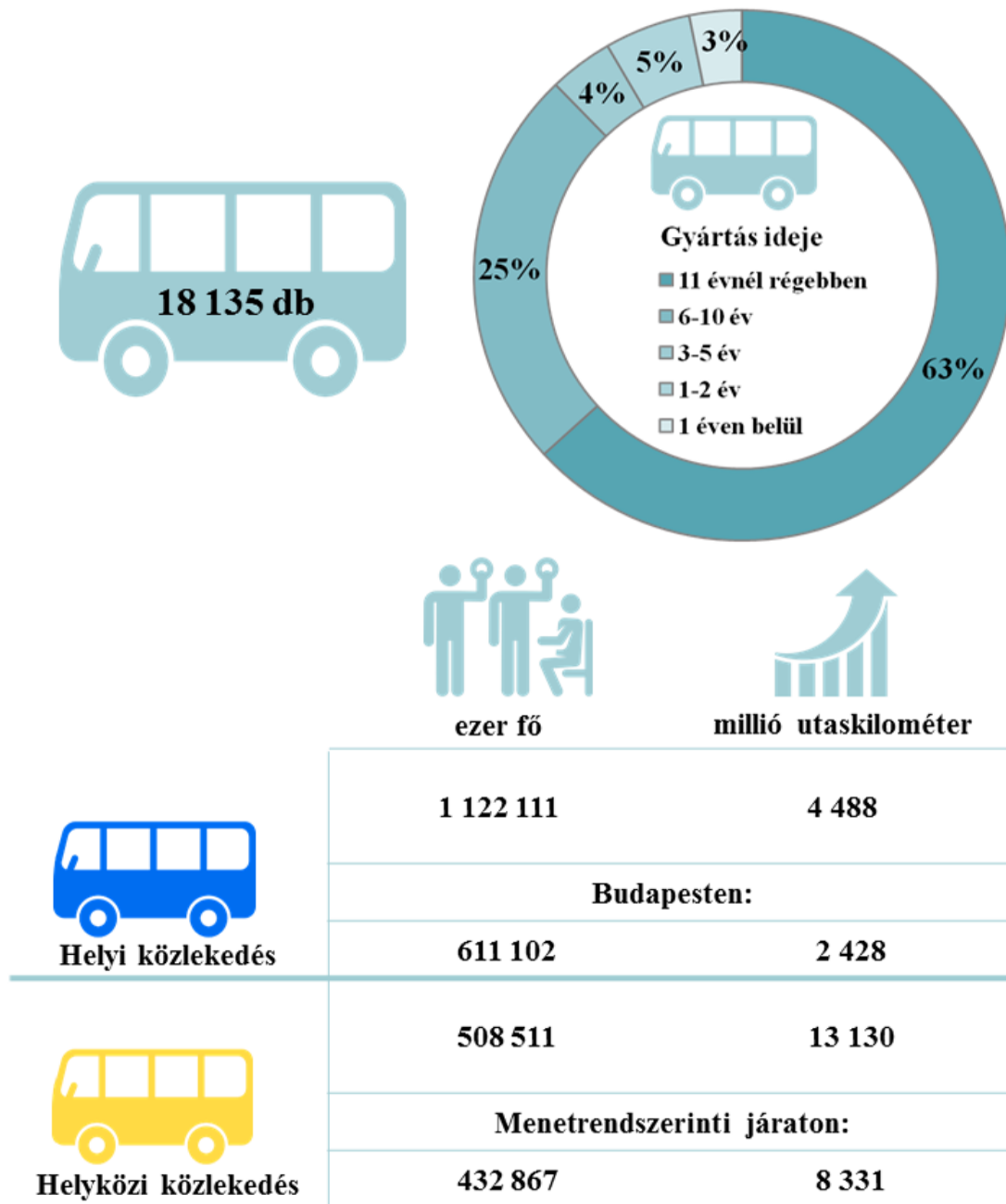
2015-ben a helyközi személyszállítás 74 százaléka belföldön realizálódott, melynek több, mint felét az autóbuszos személyszállítás adta (KSH, [2016b](#)), teljesítménye 11,5 milliárd utaskilométer volt. A belföldi helyközi autóbuszos közösségi közlekedést a korábbi Volán társaságokból alakult hét regionális közlekedési központ biztosítja. A helyközi autóbuszos közlekedés piacának liberalizációjára 2017 helyett előreláthatóan 2019-ben kerül sor (VG.hu, [2016. szeptember 27.](#)).

1. ábra: Az egyes közlekedési módok megoszlása a helyi és a helyközi személyszállításban (2015)

Forrás: Infoszolg/KSH; piktogram: [Flaticon](#)

2. ábra: Az autóbusszal végzett személyszállítás jellemzői (2015)

Forrás: Infoszolg/KSH 2016c; piktogram: Flaticon

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló [2011. évi CLXXXIX. törvény](#) a helyi közösségi közlekedés biztosítását a helyi önkormányzatok feladatákként jelöli meg. Ennek biztosítása a települési önkormányzatok, valamint azok társulásai számára önként vállalt-, a Fővárosi Önkormányzat számára pedig kötelező feladat ([2012. évi XLI. törvény](#) a személyszállítási szolgáltatásokról 4. § (4)). Az önkormányzatok a helyi személyszállítási közszolgáltatásokat közszolgáltatási szerződések útján

rendelhetik meg. A szerződések időtartama az [1370/2007/EK rendelet](#) értelmében az autóbusszos szolgáltatások esetén nem haladhatja meg a 10 évet.

A helyi közösségi közlekedést jellemzően a Volán társaságok látják el, azonban egyes városokban külön vállalatok biztosítják a helyi közösségi, jellemzően autóbusszos közlekedést. A PwC 2016-os [tanulmánya](#) (15. o.) szerint a hazai megyeszékhely méretű nagyvárosokban az autóbusszal végzett menetrendszerinti helyi

közösségi közlekedésben két modell azonosítható:

- jellemzően részben önkormányzati tulajdonban álló közlekedési vállalat, mint belső szolgáltató, részben vagy egészben biztosítva a helyi közösségi közlekedéshez kapcsolódó feladatokat; vagy
- egy meghatározott Volán társaság látja el a menetrend szerinti személyszállítást.

Belső szolgáltatóval látja el az autóbuszos helyi személyszállítást Budapest (BKV Zrt.), valamint a megyei jogú városok közül Debrecen (DKV Zrt.), Miskolc (MKV Zrt. ellátva Miskolc és Felsőzsolca közösségi közlekedését), Kaposvár (Kaposvári Tömegközlekedési Zrt.), valamint Pécs (Tüke Busz Zrt.).

Mivel a Fővárosi Önkormányzat kötelező feladatként látja el a budapesti közösségi közlekedés biztosítását és működtetését, ezért ehhez kapcsolódóan, az államtól feladata ellátásával arányban álló támogatást kap ([Alaptörvény](#) 34. cikk (1)). Bár a települési önkormányzatok önként vállalt feladatként láthatják el a helyi közösségi közlekedés biztosítását, a költségvetési törvényben előirányzott összeg erejéig az állam ezen települési önkormányzatok számára is biztosít támogatást, melyet pályázati úton nyerhetnek el.

BUSZVEZETŐK

A legtöbb Európai Unió tagállamhoz hasonlóan Magyarországon is kollektív szerződések vonatkoznak a menetrendszerinti városi közlekedésben dolgozóakra ([COM\(2006\) 371 végleges](#)). Mivel több különböző társaság látja el ezt a típusú személyszállítási szolgáltatást, ez egyben azt is eredményezi, hogy társaságonként eltérő foglalkoztatási szabályok vannak érvényben.

A sajtó az elmúlt évben több alkalommal is foglalkozott a belföldi helyi és a helyközi autóbuszos közlekedési társaságokat jellemző szakemberhiánnyal.

A **Volán társaságoknál** jelentős az elvándorlás, melynek elsősorban az az oka, hogy az autóbuszvezetők leterheltsége nem áll arányban a fizetésükkel (Napi.hu, [2016. február 23.](#)) Az egykori Volán társaságokat tömörítő hét regionális közlekedési központ buszvezető-állománynak feltöltöttsége bár 96 százalékos (mno, [2016. július 12.](#)), a buszvezetők létszáma 10 000 fő feletti, mégis legalább további 500 autóbuszvezetőre lenne szükség (origo, [2016. június 8.](#)). Baranyai Zoltán, a KKSZ (Közúti

Közlekedési Szakszervezet) elnöke, elmondása alapján a jelenleg foglalkoztatott buszvezetők átlagos keresete 230 ezer forint, amihez azonban átlagosan 200 óra túlóra szükséges (origo, [2016. június 8.](#)). Az elvándorlást tovább növeli, hogy eltörölték a buszvezetőknek biztosított ledolgozott évek után járó nyugdíj-korkezdvezményt. Ez egyben a szakmában dolgozók átlagéletkorát is növeli.

Az idézett szakszervezet az autóbuszvezető-hiány megszüntetése érdekében érdemi béremelést sürget (mno, [2016. december 4.](#)).

A menetrendszerinti városi autóbuszos személyszállítást tekintve a sajátos közlekedési viszonyok (nagyobb forgalom és utasszám), miatt a legnagyobb leterheltség a **BKV-t** jellemzi. Bár a társaságnál a létszámhiány nem elsősorban a buszvezetők körében tapasztalható, hanem az a kötöttpályás járművezetőket érinti, utánpótlásuk elengedhetetlen (mno, [2016. július 12.](#)). Továbbá az M3-as metró tervezett felújítása idején a pótláshoz szükséges 150 busz üzemeltetéséhez további 300-400 buszvezetőre lesz szükség. A BKV-nál dolgozó buszvezetők átlagos fizetése bruttó 300 ezer forint (nol.hu, [2016. augusztus 4.](#)).

A hivatásszerűen végzett autóbusszal történő személyszállításhoz szükséges követelmények:

- D, D1 járműkategóriás járművezetői engedély;
- autóbusszvezetői Gépjárművezetői Képesítési Igazolvány (GKI);
- PÁV II. pályaalkalmassági vizsga;
- 2. csoportú egészségügyi alkalmassági vizsga.

Forrás: NKH ([2015](#))

MUNKAI DŐ-SZERVEZÉS

A közúti szállításban dolgozók munkaidejére a Munka törvénykönyvéről szóló [2012. évi I. törvény](#) rendelkezései alkalmazandók a közúti közlekedésről szóló [1988. évi I. törvény](#) 18/A-18/L cikkei alapján alkalmazott eltéréssel. A jelenleg hatályos szabályozás csak annyiban tér ki az 50 kilométer távolságnál rövidebb szakaszon, menetrendszerinti személyszállítást végzők munkabeosztására, hogy a vezetési szünetek, valamint a különböző pihenőidők biztosítsák a vezető biztonságos vezetésre alkalmas állapotát.

A [2003/88/EK irányelv](#) a munkaidő-szervezésére vonatkozóan minimum elvárásokat határoz meg a munkavállalók egészsége és biztonsága érdekében. Ez alapján minden munkavállalót megillet:

- 24 óránként legalább 11 óra egybefüggő **napi pihenőidő** (3. cikk);

- hat óránál hosszabb munkanap esetén **pihenőszünet** (4. cikk);
- hétnaponként legalább 24 óra, megszakítás nélküli **heti pihenőidő** (5. cikk);
- a **heti munkaidő** a túlórákkal együtt sem haladhatja meg az átlag 48 órát (6. cikk);
- évente legalább négy hét **fizetett szabadság** (7. cikk).

Az éjszakai, valamint a váltott műszakban végzett munkához kapcsolódó elvekkkel külön fejezet foglalkozik. Az irányelv 17. cikke lehetővé teszi, hogy egyes, meghatározott szektorokban dolgozók esetén az irányelv bizonyos részeitől eltérjenek. Ilyen csoportot képeznek többek között a menetrendszerű városi tömegközlekedésben személyszállítást végzők. Esetükben az irányelv 3-5, 8. (éjszakai munkára vonatkozó rendelkezés), valamint a 16. (referencia-időszakokra vonatkozó vegyes rendelkezés) cikkektől lehet eltérni. A jelenlegi törvénymódosítás ennek az eltérési szabálynak felel meg.

Források:

- [1988. évi I. törvény](#) a közúti közlekedésről
- [2011. évi CLXXXIX. törvény](#) Magyarország helyi önkormányzatairól
- [2012. évi I. törvény](#) a munka törvénykönyvéről
- [2012. évi XLI. törvény](#) a személyszállítási szolgáltatásokról
- Az Európai Parlament és a Tanács [2003/88/EK irányelve](#) (2003. november 4.) a munkaidő-szervezés egyes szempontjairól
- [KSH \(2016a\)](#): A szállítási ágazat helyzete, 2015
- [KSH \(2016b\)](#): Magyarország, 2015
- KSH (2016c): Magyar Statisztikai Évkönyv, 2015
- Magyar Közlekedési Szövetség [honlapja](#)
- [PwC \(2016\)](#): Merre tovább a hazai autóbusszos közösségi közlekedésben?
- Buzna Viktor: Túlterhelt vasutasok és buszvezetők – [mno, 2016. július 12.](#)
- Diószegi József: Később nyílik a Volánok piaca – [VG.hu, 2016. szeptember 27.](#)
- K. Kiss Gergely: Pofon az állami vállalatoknak - sok száz dolgozó léphet le – [Napi.hu, 2016. február 23.](#)
- Koncsek Rita: Túlhajsoltak a Volán-sofőrök, hiányzik 500 buszvezető – [origo, 2016. június 8.](#)
- Markotay Csaba: Jelentős béremelést kérnek a Volán-társaságnál is – [mno, 2016. december 4.](#)
- Szalai Anna: Több száz buszsofőr hiányzik Budapesten, traktorosok ülhetnek a helyükre – [nol.hu, 2016. augusztus 4.](#)